

Matuszewski, Adam

"East and West. The Common European Heritage. Proceedings of the XXV Scientific Instrument Symposium. Jagiellonian University Museum, Kraków. Poland, 10-14 September 2006", Kraków 2006 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 53/1, 245-247

2008

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czesnych. Tak więc Lech Mokrzecki omówił „Dawne i nowsze tradycje gdańskiej nauki i edukacji”, Józef Arnold Włodarski przedstawił „Dzieje Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie (1945–1970)” oraz „Perspektywy rozwojowe Uniwersytetu Gdańskiego w latach 2005–2013”, a Marek Andrzejewski zanalizował „Historię Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku od 1946–1970 r.”, oraz Uniwersytetu Gdańskiego w latach 1970–2005. Książka zaopatrzona jest także w liczne ilustracje.

East and West. The Common European Heritage. Proceedings of the XXV Scientific Instrument Symposium. Jagiellonian University Museum, Kraków. Poland, 10–14 September 2006. Kraków 2006 Jagiellonian University Museum, 335 s., 8 k. tabl., il.

W 2006 r. ukazał się angielskojęzyczny tom materiałów z XXV Sympozjum Naukowego poświęconego historii instrumentów naukowych w Europie. Tematem omawianego sympozjum była współpraca między nauką wschodnio- i zachodnioeuropejską oraz wzajemna wymiana między Wschodem i Zachodem instrumentów naukowych.

Tom dzieli się na siedem części. W części pierwszej, zatytułowanej: „East and West – Cooperatin, Competition and Trade” („Wschód i Zachód – współpraca, współzawodnictwo i handel”), Gloria Clifton omówiła wpływ brytyjskich twórców instrumentów naukowych na rozwój nauki w Europie; Robert D. Hicks zaprezentował techniczne i naukowe instrumenty dawnej Virginii w USA i zanalizował nowe historyczne perspektywy ich rozwoju; Inge Keil i Ewa Wyka zwróciły uwagę na współpracę i kontakty między mechanikiem augsburskim, Georgiem Friedrichem Branderem (1713–1783) a królem polskim Stanisławem Augustem Poniatowskim. W dwóch kolejnych artykułach Maciej Kluza omówił wpływ Gustawa Gerlacha (1827–1915) i Adama Prazmowskiego (1821–1885) na rozwój nauki wschodnio- i zachodnioeuropejskiej. W dalszych artykułach części pierwszej Anita McConnell przedstawiła działalność angielskiego, XVIII-wiecznego, twórcy instrumentów naukowych Jesse Ramsdena oraz jego wpływ na rozwój instrumentów naukowych w Europie poprzez zatrudnianie w swojej oficynie zagranicznych rzemieślników ze Wschodu i z Zachodu; Alison D. Morriso-Low zanalizował upowszechnienie się szkockiej XIX-wiecznej techniki budowy latarń morskich na wybrzeżu Pacyfiku; David Pantalony omówił kontrowersje odnośnie potrzeby importu do Ameryki ze Związku Radzieckiego instrumentów naukowych w 1959 r.; Pedro Ruiz-Castel i Ignaci de la Lastra przedstawili problem współpracy między komunistami europejskimi a reżimem generała Franco w zakresie dostarczania instrumentów naukowych do Hiszpanii; Sara J. Schechner omówiła życie i działalność kapitana Johna Smit-

ha i jego wpływ na rozwój nauki w XVI i XVII w.; Mathias Ullman przedstawił saksońskie instrumenty naukowe znajdujące się w petersburskich galeriach sztuki, a Ewa Wyka przedstawiła historię skraplania gazów.

W części drugiej został omówiony rozwój instrumentów astronomicznych od XVII do XX w. W zamieszczonych tutaj artykułach Peter Abrahams omówił teleskopy Williama Lassela (1799–1880); James Caplan omówił instrumenty astronomiczne Obserwatorium Marsylskiego; Ileana Cinnici, Fabrizio Binoli, Marinella Calisi, Giorgio Strano i Valeria Zanini zaprezentowali historyczne instrumenty we włoskich obserwatoriach astronomicznych; Inga Elmqvist Soderlund scharakteryzowała portrety znanych XVII – wiecznych astronomów, którzy zostali sportretowani razem z używanymi przez nich instrumentami; Kevin Johnson omówił wystawę instrumentów astronomicznych z 1876 r. w South Kensington Museum w Londynie; Klaus Staubermann przedstawił XIX-wieczne lampy astronomiczne; Gudrun Wolfschmidt omówił rozwój radioastronomii w Niemczech od czasów teleskopu Effelsberga, a Anna Karolina Zawada przedstawiła życie i działalność Tadeusza Banachiewicza (1882–1954) oraz jego wkład do astronomii jako wynalazcy chronocimatografu.

W części trzeciej zostały omówione instrumenty naukowe XX wieku. Wśród zaprezentowanych tutaj artykułów Josep Batllo, Carme Clemente, Francisco Perez-Blanco i Jose Morales zaprezentowali sejsmografy w Observatorio de Cartuja w Granadzie w Hiszpanii; Josep Batllo omówił rozwój sejsmoskopu w Hiszpanii; Wasily Borisov zanalizował rozwój elektronicznej telewizji; Leonardo Gariboldi omówił prowadzone w latach 1938–1960 w Milanie badania nad fizyką promieni kosmicznych; Richard L. Kremer przedstawił przedwojenne niemieckie kamery filmowe Harolda E. Edgertona; Simon Krysl omówił przedwojenne aparaty do badania pracy serca Leo Jacobsohna; Tacye Philipson zanalizował rozwój w Aberdeen (Szkocja) instrumentów do badań medycznych zwierząt; Sofia Talas wskazała na rolę, jaką odegrał w 1950 r. Uniwersytet w Padwie w rozwoju międzynarodowej współpracy w zakresie rozwoju techniki lotniczej

Część czwarta została poświęcona rozwojowi historycznych laboratoriów naukowych. W artykułach tutaj zawartych Staffan Anderson zaprezentował laboratorium fizyczne Uniwersytetu w Uppsali, Zbigniew Bela opisał laboratorium chemiczne wybitnego polskiego chemika z przełomu XVI i XVII wieku – Michała Sędziwoja; Paolo Brenni przedstawił zbiór przyrządów fizycznych Instytutu Technicznego w Toskanii; Jan Waling Huisman omówił rozwój laboratoriów naukowych na Uniwersytecie w Gronigen; Ad Maas opisał laboratoria naukowe dwóch wybitnych fizyków Holenderskich – Heike Kamerlingha Onnesa i Wandera Johanna de Haasa; Jean Munoz, Santjago Vallmitjana, Jaume Valentines, Stefano D’Argenio przypomnieli życie i działalność Mentory Alsiny oraz jej zasługi jako nauczyciela eksperymentalnej fizyki w Barcelonie, a Santjago Vallmitjana i Carme Clemente przedstawili instrumenty naukowe Wydziału Fizyki Uniwersytetu Barcelońskiego.

W części piątej przedstawiono sylwetki wybitniejszych uczonych, konstruktorów i mechaników. Tak więc Richard Dunn przypomniał postać wybitnego angielskiego mechanika – Thomasa Ripleya; Julian Holland podróże po Europie wybitnego włoskiego konstruktora instrumentów matematycznych – Angelo Tornaghi; Hans Hooijmaijers sylwetkę wybitnego XVII-wiecznego konstruktora instrumentów nawigacyjnych – Christiaana Huygensa; Alberto Meschiari wydanie pierwszego tomu dzieł i korespondencji wybitnego włoskiego konstruktora, astronoma i przyrodnika z przełomu XVIII i XIX w. – Giovanniego Batisty Amici, zaś Vladimir Schurov i Pavel Bandakov przypomniaли postać rosyjskiego konstruktora zegarów – Ivana Kulibina.

W części szóstej przedstawiono rozwój maszyn matematycznych i komputerów. W czterech zaprezentowanych tutaj artykułach Larisa Brylevskaya omówiła wkład Petersburskiej Akademii Nauk w rozwój mechanicznych klawiszowych maszyn liczących w XIX w.; Olga Nordal przedstawiła początki konstrukcji ręcznych kalkulatorów w Norweskim Instytucie Technologicznym w 1962 r.; Allan Olley przedstawił rozwój automatycznych przyrządów mierniczych, zaś Aristotle Tymas i Theodore Lekkas przedstawili rozwój systemu klasyfikacji komputerów.

W ostatnich czterech artykułach omawianego tomu Marvin Bolt, Sven Hauschke, Giorgio Strano oraz Michael T. Wright omówili rozwój instrumentów naukowych w starożytności oraz w okresie XV–XVII w. Tom zaopatrzonej jest też w indeks autorów oraz w liczne kolorowe ilustracje.

Historia leków naturalnych. Pod redakcją Barbary Kuźnickiej. T. 6. *Rośliny odurzające w polskiej literaturze naukowej XIX wieku.* Warszawa 2007 Wydawnictwa IHN PAN, 177, nlb.1 s., ind.

W 2007 r. ukazał się 6 tom wydawnictwa *Historia leków naturalnych*, redagowanego przez Barbarę Kuźnicką, poświęcony Roślinom odurzającym w polskiej literaturze naukowej XIX wieku. W tomie tym Barbara Kuźnicka omówiła „Rośliny lecznicze jako przedmiot badań historycznych w Instytucie Historii Nauki PAN”, Anna Trojanowska „Rośliny odurzające w *Pharmacopoeia Regni Poloniae* i ich lecznicze zastosowanie w początkach XIX wieku”, Beata Wysakowska, na podstawie polskiej literatury naukowej XIX wieku, zanalizowała „Zatrucia roślinnymi środkami odurzającymi”, Elżbieta Sztot-Radziszewska swój artykuł poświęciła „Stosowaniu roślin o właściwościach odurzających w polskiej tradycji ludowej XIX i XX wieku”; Piotr Klepacki omówił „Rośliny o działaniu odurzającym w polskiej literaturze etnobotanicznej XIX wieku”; Anna Spólnik zanalizowała rozwój polskiego nazewnictwa roślin odurzających, a Krzysztof Kmieć przedstawił „Rośliny narkotyczne jako motyw ekslibrisu”. W tomie znajdują się także liczne ilustracje roślin odurzających. Jest on również zaopatrzonej w indeks nazwisk oraz skorowidze łacińskich i polskich nazw roślin.